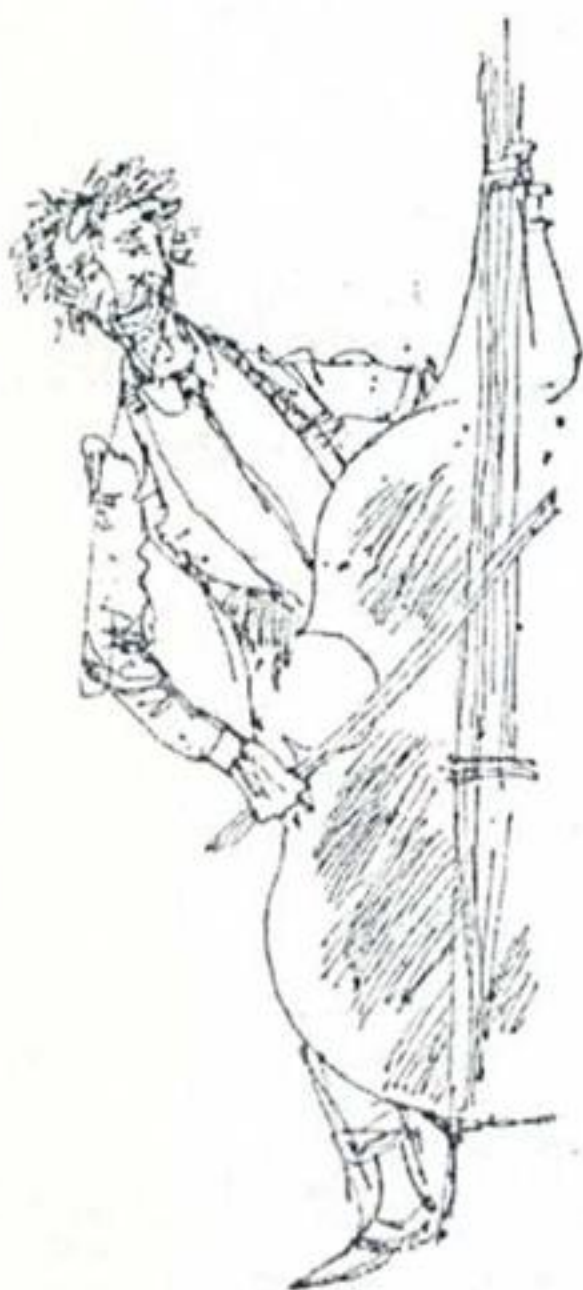

HASZNÁLATI UTASÍTÁS A KÜLÖNSZÁMHOZ

A különszám szerzői közül többen is megdöbbenve emlegetik a megváltozhatatlan számokat: Csohány Kálmán 25 éve nincs közöttünk. Igazából nem is az a megrendítő, hogy ma még csak 80 éves lenne, hanem az, hogy 55 évesen lépett át az égi Muzsla-tetőre. Hihetetlenül fiatal volt, nála valóban kettétört művész pályáról beszélhetünk. Talán ez ki is derül a különszám írásaiból, mennyit veszítettünk.

Sokaknak lesz meglepetés, hogy a grafikus mellett a szépíró Csohány is bemutatkozik, de hát ez természetes volt számára: mindig minden időben a teljes emberi létet akarta megélni és kifejezni.

Egyes cikkekben azért feltűnik, hogy ez a teljesség csak számára volt kézenfekvő, hiszen az utókor kevésbé érzékeny életművére. Gondolok a kerámiai alkotásaira, melyek közül többet megsemmisítettek, megcsönkítettek, eltakartak. Pedig semmi baj nem volt velük, sem esztétikailag, sem politikailag. Csak éppen másra kellett a pásztói áruház és szétverték a falat, más célokra a soproni hotel és a hatalmas alkotás kétharmadát szemétkébe dobták. Salgótarjánban a

nevezetes Énekek éneke kerámia remeklése talán még létezik, remélhetően egy álfal mögé rejtve. Hiába, a mi országunk mindig ilyen gazdag volt, s a rendszerváltás úgy látszik az alpáriságot is felszabadította.

Ezzel szemben ott áll a pásztóiak töretlen Csohány-hűsége. Amely azonban kicsit késlekedve hozta létre a galériát, de erről persze nem ők tehetnek. Nagyon is jól tudjuk, mi kell ma a kultúrához, miből van a legkevesebb. S feltűnik a másik pásztói, aki olyan töretlen hittel vallja meg a nógrádiságát, hogy csak meglepődhetünk: miért nem foglalkoznak többet Nógrádban Gaál Istvánnal.

A különszám érdekes alakja Solymár István. Nem emlékszünk már rá, pedig a földünk volt, mátraballai születésű. A Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese és a kortárs művészek és művészet értője, támogatója, segítője. Csohányra emlékezve rá is vetődik a fényből, nem is kevés.

A különszámba beválogattunk három néprajzi írást is, amelyek Csohány megélt nógrádiságához kötődnek. Konkrétan is és elvontan is. Hiszen a művész átélte egy hagyományos falusi lét felbomlását, a népi építészet emlékeinek eltűnését. Szeretett maga is muzsikálni, s persze jó barátságban volt a harmadik pásztóival, Rajeczky Benjáminnal is.

És itt olvasható Horváth István utolsó írása. Talán márciusban kértem tőle, vagy áprilisban? Már nem is tudom. De nagyon gyorsan elkészült vele, mintha érezte volna... Amikor a kéziratért mentem, akkor még egy József Attila anyagot is kértem. Bármit, csak írj, mondtam. A kedvenc költőm, válaszolta s maga mellé tette a kötetet az ágyra. József Attilával indult a messzi útra. Soha szebb búcsúzást a földi létől, Pista. Jó beszélgetést Csohány Kálmánnal!

(p. m.)

Tartalom

Vallomások

- Csohány Kálmán önéletírása (1970) 317
Juhász Ferenc: Csohány Kálmán (1967) 317
Ami megmaradt... Rádiós interjú (1966) 318
Szélház, nincs fala (Kormos István verse – Csohány Kálmán rajza) 321

Csohány Kálmán a nógrádiakról

- Iványi Ödönről 323
Réti Zoltánról 324
A salgótarjáni művésztelepről 326

Egy barátság képei

- Solymár István: Levél Csohány Kálmánnak 328
Csohány Kálmán pályaképe 328
Csohány Kálmán: Búcsú Solymár Istvántól 333

Csohányról

- Féja Géza: Csohány Kálmán grafikája 334
Gaál István: Rendhagyó leltár 337
Solymár István: Képelemzések 340

Csohány Kálmán szépírási

- Illés Mózes (novella) 342
Elment; Tűnődés; Változatok I.; Változatok II.; Hajnali ének; Elmenni; Csak; A szirti madár; Hiába lövöd; Hajnalvárás (versek) 345
Fenyőerdő (kisesszé) 349

Emlékezések

- Horváth István: Csohány Kálmán hazatérése 351
Dokumentum: a Művészeti Bizottság ülése 1963-ban 354
Solymár József: Csohi 356
Shah Gabriella: A varázsvölgy lakója 361
Sisák Imre: Pásztó öröksége 364
Huberné Bognár Edit: Csohány Kálmán emléke Pásztón 365
T. Pataki László: Koncsikódal fényei 372

Interjú

- Csongrády Béla: Egy szemvillantásból értették egymást. 374
Beszélgetés ifj. Szabó István szobrászművésszel

Palóc írások

<i>Kapros Márta</i> : Nógrádi parasztház az Ezredéves kiállításon	377
<i>Tari Lujza</i> : A tárogató tágabb palócvidéki múltja	384
<i>Kiss Gábor</i> : Kyrie Ungaricum – kutatástörténeti és dallamtörténeti adalékok	391

Adattár

A lila dosszié titkai	400
-----------------------	-----

Különszámunk megjelent Csohány Kálmán 80. születésnapjára. Külön támogatást nyújtott a szülőváros önkormányzata és Sisák Imre polgármester.

Nógrád megye irodalmi, művészeti, közéleti folyóirata • Főszerkesztő: Praznovszky Mihály; fõmunkatárs: Nagy Pál (*Párizsi Magyar Műhely*); szerkesztők: dr. Kovács Anna, Bagyinszky Istvánné (*szerkesztõségi titkár, telefon: 32/310-140*) • Kiadja a Balassi Bálint Megyei Könyvtár (3100 Salgótarján, Kassai sor 2.); Felelõs kiadó: Bódi Györgyné dr. • Készült a Polar Stúdióban (*Salgótarján*)

Levélcím: 3101 Salgótarján, Pf. 270; Telefon: 32/416-777; Fax: 32/416-482; Internet: www.bbmh.hu/palocfold; e-mail: palocfold@bbmh.hu • Terjeszti a Balassi Bálint Megyei Könyvtár; előfizethető ugyanitt • Budapesten megvásárolható az Írók Boltjában (*VI. kerület Andrássy út 45.*) • 2005-ben megjelenik 6 alkalommal • Egy szám ára 300,- Ft; előfizetési díj egy évre 1 500,- Ft • Kéziratokat és rajzokat megőrizzük, de nem küldünk vissza • ISSN 05555-8867 • INDEX 25925

Lapunk megjelenését támogatta
a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Nemzeti Kulturális Alapprogram

Nógrád megye Madách-díja (2004) és Salgótarján Pro Urbe-díja (2005)

